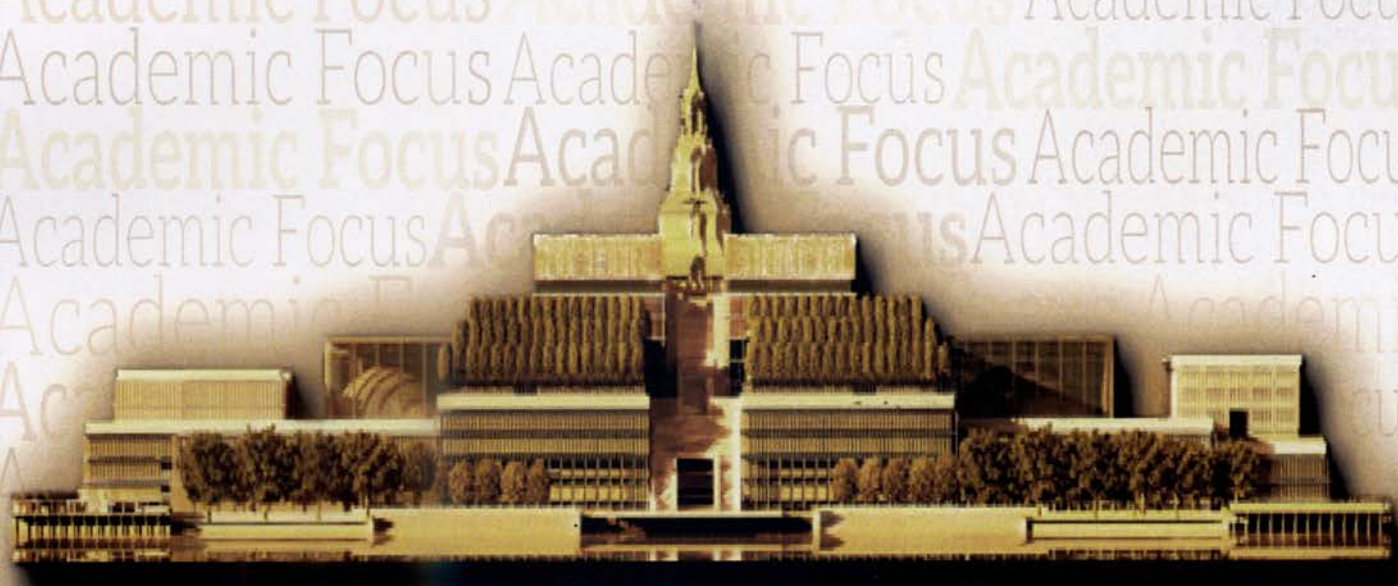

Academic Focus

เอกสารวิชาการ

เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) :

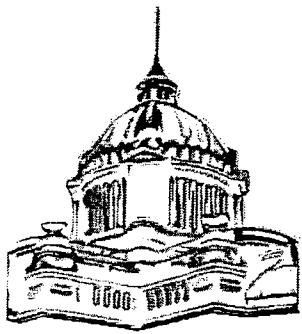
นโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ISSN 2287-0520

ดาวน์โหลดเอกสารได้จาก <http://www.parliament.go.th/library>

Academic Focus

มีนาคม 2558

เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) :

นโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่

สารบัญ

บทนำ

บทนำ	1	Digital Economy ได้กลายเป็นที่รู้จักของ
Digital Economy คืออะไร	2	คนไทยเร็วๆ นี้ เมื่อ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล
จาก Creative Economy สู่ Digital Economy	3	รองนายกรัฐมนตรี ฝ่ายเศรษฐกิจ เสนอนโยบาย
ความสำคัญของ Digital Economy	4	ดังกล่าวต่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย	5	นายกรัฐมนตรี เพื่อนำไปแถลงต่อสภานิติบัญญัติ
เศรษฐกิจแบบ Digital Economy	4	แห่งชาติ (สนช.) โดยมีนโยบายว่าต้องสนับสนุนให้
ความคืบหน้าของ Digital Economy	7	เกิด Digital Economy ขึ้น เพื่อเปลี่ยนรูปภาคเกษตร
ข้อเสนอของภาคเอกชน	8	อุตสาหกรรม และบริการดั้งเดิมของไทย หลายคน
ตัวอย่าง Digital Economy ในต่างประเทศ	9	คงสงสัยว่าแท้ที่จริงแล้ว Digital Economy นั้น
บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา	13	หมายถึงอะไร มีความสำคัญอย่างไร และจะส่งผล
บรรณานุกรม	15	อย่างไรต่อเศรษฐกิจของไทย เหมือนกับ Creative
เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์		Economy ในยุครัฐบาลของพรรคประชาธิปัตย์
สำนักวิชาการ		หรือไม่
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร		Digital Economy หรือ “เศรษฐกิจดิจิทัล”
http://www.parliament.go.th/library		หมายถึง เศรษฐกิจที่อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศหรือ
		อินเทอร์เน็ตมาสร้างอาชีพหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
		รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม
		ไปใช้และพัฒนาธุรกิจหรืออุตสาหกรรมสาขาหรือ
		ประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เป็นปัจจัยสำคัญ

Digital Economy คืออะไร

ผู้ที่บัญญัติศัพท์นี้ขึ้นเป็นคนแรก คือ Don Tapscott โดยเขียนหนังสือชื่อ “The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence” ในค.ศ.1995 และต่อมาในค.ศ. 1996 หนังสือเล่มนี้ได้กลายเป็นหนังสือไอเดียธุรกิจยอดนิยมอันดับที่ 1 โดย Tapscott ซึ่งให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตจะเปลี่ยนวิถีของการค้าขายอย่างชนิดที่โลกไม่เคยเห็นมาก่อน โดยจำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐานด้านไอที กฎ กติกา และกฎหมาย การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการปรับตัวและปรับทัศนคติของประชาชน Digital Economy มีชื่ออื่นอีกเช่น The Internet Economy, The New Economy หรือ Web Economy แต่ชื่อที่นิยมที่สุดคือ Digital Economy

หากให้เข้าใจความหมายง่าย ๆ Digital Economy คือ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสร้างเสริม เศรษฐกิจ หรือให้ง่ายกว่านั้น คือ การใช้เทคโนโลยีทั้งหลายในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ภาคผลิตจนถึง ภาคการขาย ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีทั้งระบบ โดยเทคโนโลยีที่กล่าวมานั้นมีหลายรูปแบบตั้งแต่ เทคโนโลยี การสื่อสาร เทคโนโลยีการขนส่ง เทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น ทั้งนี้ Digital Economy หรือ เศรษฐกิจดิจิทัล สามารถอธิบายได้หลายมุมมอง ดังต่อไปนี้

- เศรษฐกิจที่อยู่บนพื้นฐานทางด้านดิจิทัล และเทคโนโลยี เพื่อการขับเคลื่อนทุกมิติของเป้าหมายของ เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การผลิต และการบริการ
- เศรษฐกิจภายใต้สภาพแวดล้อมใหม่ ที่มีรากฐานและการขับเคลื่อน/ผลักดันจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันในระดับสากล
- เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริการ รวมทั้งการเงิน และกระบวนการบริหารการจัดการ ภายใต้มาตรฐาน และกระบวนการจัดการที่ดี เป็นสากล
- เศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการบริหารแบบบูรณาการในลักษณะ Integrated Single Framework ที่เชื่อมโยง ทุกเป้าประสงค์ของรัฐ และเอกชน ที่มีกระบวนการบริหารในแบบบูรณาการ (Integrated Management)
- เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยผู้มีผลประโยชน์ร่วม ภายใต้สภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่ผลักดันให้ประเทศ รัฐบาล และเอกชน มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่มีมาตรฐานจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อ ขับเคลื่อนเป้าหมายทุกมิติ

แม้ยังไม่มีข้อสรุปชัดเจนว่าแผนงาน Digital Economy จะมีอะไรบ้าง แต่ภาพที่เริ่มเห็นคือการปรับ โครงสร้างกระทรวงไอซีทีและเปลี่ยนชื่อให้เป็นกระทรวงเศรษฐกิจดิจิทัล โดย นายพรชัย รุจิประภา รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ กระทรวงไอซีที เป็นคนแรกที่ยกมาขานรับนโยบายดังกล่าว โดยประกาศเตรียมเปลี่ยนชื่อกระทรวงไอซีที เป็น กระทรวงเศรษฐกิจดิจิทัล ทั้งนี้ ตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พ.ศ. 2558 นั้น ภายในสิ้นเดือนมีนาคมนี้ กระทรวงไอซีทีจะต้องใช้งบประมาณอยู่ที่ร้อยละ 55 จากงบประมาณ ที่กระทรวงไอซีทีได้รับการอนุมัติงบประมาณ พ.ศ. 2558 ที่ 5,590 ล้านบาท ซึ่งการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณ

ดังกล่าวเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) ที่เร่งรัดให้กระทรวงทุกกระทรวงเร่งอนุมัติงบประมาณในโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นอีกแนวทางในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเมื่อเกิดการอนุมัติงบประมาณก็ถือเป็นการสร้างงานสร้างเงินให้กับประชาชนในประเทศด้วย

จาก Creative Economy สู่ Digital Economy

ก่อนที่จะมาเป็น Digital Economy หรือเศรษฐกิจดิจิทัลนั้น ประเทศไทยเคยผ่านนโยบายชื่อภาษาอังกฤษที่มีเป้าหมายคล้ายกันมาแล้ว คือ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้ทันกับโลกในยุคปัจจุบัน ในชื่อนโยบาย Creative Economy หรือ การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ในยุครัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งมีที่มาจากต่างประเทศเช่นเดียวกับ Digital Economy

คำว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในหนังสือของ John Howskins ซึ่งให้คำนิยามของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ว่า “การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์” หลังจากนั้นคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในนานาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้คำจำกัดความของ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ไว้ว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่”

แม้ว่าแนวทางเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ประเทศไทยต้องการ แต่ด้วยความไม่มั่นคงทางการเมืองทำให้การขับเคลื่อนนโยบายเหล่านี้ขาดความต่อเนื่องจนไม่เห็นผลเป็นชิ้นเป็นอัน แต่หากมองกลับในอีกมุมหนึ่งไม่ว่าจะเป็น Creative หรือ Digital Economy นั้น ต่างก็มาจากรากฐานเดียวกันคือ “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยองค์ความรู้เป็นพื้นฐาน” เนื่องจากการจะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจย่อมต้องใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ Creative Economy นั้นมีเป้าหมายในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ด้วยการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการผ่านทางนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น หากจะเข้าใจความหมายของ Digital Economy นั้น คือ “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตมวลรวมของประเทศ” นั่นเอง

ความสำคัญของ Digital Economy

แนวคิดการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ๆ มาใช้ตั้งแต่ Creative Economy จนถึงนโยบาย Digital Economy เริ่มมีจุดเปลี่ยนจากเหตุการณ์ปรับเปลี่ยนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ จากยุคที่ขับเคลื่อนด้วยปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติไปสู่การขับเคลื่อนด้วยความรู้และความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในหลายประการในด้านรายได้ โดยประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์แล้ว มักเป็นประเทศที่มีรายได้สูง เช่น ญี่ปุ่น อิตาลี ฝรั่งเศส กลุ่มประเทศแถบสแกนดิเนเวีย เป็นต้น ในด้านการกระจายความมั่งคั่ง จะเห็นโอกาสของธุรกิจเล็กๆ ในชุมชน หรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่พัฒนาสินค้าและบริการของตนเองด้วยความคิดสร้างสรรค์และเชื่อมโยงกับตลาดโลกได้โดยตรงมีมากขึ้น แม้ว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์อาจจะดูเหมือนไม่บรรลุเป้าหมายของเศรษฐกิจในด้านการมีเสถียรภาพ เนื่องจากราคาสินค้าสร้างสรรค์ในหลายประเภทมีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว แต่ในด้านความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจก็ยังไม่น้อยกว่า การเจริญเติบโตที่พึ่งแต่สาขาเศรษฐกิจซึ่งขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศและความเสี่ยงภัยจากธรรมชาติเท่านั้น ต่อมาโลกได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคการแข่งขันทางดิจิทัลอย่างรุนแรง ดังนั้น การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตมวลรวมของประเทศจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

Digital Economy มีความสำคัญหรือส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

- (1) การลดต้นทุนในการประกอบการไม่ว่าในด้านการผลิต ด้านการขาย ทั้งนี้ เนื่องจากในอดีตที่สังคมที่ไม่มีการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีหรือระบบอินเทอร์เน็ต อาทิ อีเมล โทรศัพท์มือถือ Conference Call จะส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (Transaction Cost) สูง
- (2) อำนวยให้เกิดการต่อยอดในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ออกสู่ตลาดเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค อาทิ การนำข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ จากแหล่งอื่นๆ ทั่วโลกมาช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ
- (3) การขยายตัวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นของ E-commerce ท่ามกลางสภาพการณ์ที่ต้นทุนในการดำเนินการลดต่ำลง อาทิ การขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องมีร้านค้า ความสะดวกของผู้ซื้อที่ไม่ต้องเดินทางไปหาซื้อของ เกษตรกรเปิด Application และรู้ได้ทันทีจากตำแหน่ง GPS ที่ตนอยู่ในพื้นที่นั้นในปีนั้นควรปลูกพืชอะไร
- (4) ขยายการจ้างงานและสร้างการจ้างงานในลักษณะใหม่ๆ อันเป็นผลจากการเกิดสินค้าการตลาดและรูปแบบการค้าขายใหม่ อาทิ นักกลยุทธ์การตลาดทาง Social Media ที่ปรึกษา E-commerce นักโฆษณาสินค้าทาง Social Media
- (5) อำนวยให้เกิดการลงทุนธุรกิจข้ามพรมแดนมากยิ่งขึ้น อาทิ การจองโรงแรมและ โปรแกรมการท่องเที่ยว การลงทุนซื้อหุ้นต่างประเทศ การค้าขายเงินตราต่างประเทศ
- (6) สนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชนซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพของมนุษย์และแรงงาน อาทิ สื่อการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (E-Learning)

ประการสำคัญ Digital Economy ช่วยอำนวยความสะดวกของภาคต่าง ๆ มีมูลค่าสูงขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังสนับสนุนความแข็งแกร่งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดอันเนื่องมาจากการมีข่าวสารข้อมูลที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นอีกด้วย

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบ Digital Economy

การวางรากฐาน Digital Economy ประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง เป็นเรื่องของการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานหลักของประเทศ

ปัจจัยแรก

เรื่องโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการเชื่อมต่อ (Connectivity and Technology Infrastructure) ต้องพัฒนาให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์ด้วยอัตราค่าบริการไม่แพง สะดวกรวดเร็ว และมีคุณภาพดี ซึ่งหากเทียบกับประเทศฮ่องกงหรือประเทศสิงคโปร์แล้ว ประเทศไทยยังถือว่าล่าช้าอยู่มาก ปัจจุบัน ทุกคนคงยอมรับว่าไม่ว่าจะเป็นระบบการดาวน์โหลดข้อมูล หรือระบบความเร็วอินเทอร์เน็ต 3G/4G ของไทยยังคงมีปัญหาด้านความเร็ว การเข้าถึง ค่าบริการที่แพง จากการจัดอันดับของสำนักข่าว The Economist ประเทศไทยได้เพียง 3.2 เต็ม 10 ขณะที่ฮ่องกงและสิงคโปร์ได้ 7.5 เต็ม 10

การตั้งหน่วยงาน Broadband แห่งชาติ อาจจะยังไม่สำคัญเท่ากับการวาง Blueprint ด้านเครือข่าย Broadband รวมถึงการผลักดันให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมของภาคเอกชนในการให้บริการ Highspeed Broadband กับภาคประชาชนอย่างทั่วถึง การให้บริการของภาครัฐเพื่อเปิดให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยเข้าถึง High-speed Broadband ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างเชิงดิจิทัล และการลดความซ้ำซ้อนของการสร้างเครือข่ายของหน่วยภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้เราได้เครือข่ายที่มีคุณภาพและประหยัดการลงทุน

ปัจจัยที่สอง

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนและพัฒนาด้านดิจิทัลจากภาคเอกชนสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ได้แก่ ความมีเสถียรภาพทางการเมือง และการมีพื้นฐานเศรษฐกิจมหภาคที่ดี แต่เป็นที่ทราบดีว่า ประเทศไทยขาดเสถียรภาพทางการเมืองมาร่วมทศวรรษ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ส่งผลให้เกิดการทำรัฐประหารในพ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2557 ส่วนพื้นฐานเศรษฐกิจมหภาคของไทยในปัจจุบันก็อ่อนแอมาก พ.ศ. 2557 เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวเพียงร้อยละ 0.7 สำหรับการคาดการณ์เศรษฐกิจ พ.ศ. 2558 จะขยายตัวที่ร้อยละ 3.5-4.5 ในขณะที่ปีนี้ครัวเรือนในปัจจุบันสูงกว่าร้อยละ 80 ของ GDP เกิดการกระจุกตัวของรายได้ที่สูงมาก ทำให้อำนาจซื้อของตลาดภายในไม่เข้มแข็ง พื้นฐานเศรษฐกิจและการเมืองเช่นนี้ ไม่ใช่บรรยากาศที่ดีในการขยายการลงทุนของภาคเอกชน

ปัจจัยที่สาม

ด้านการศึกษา คุณภาพการศึกษาของประเทศจะเป็นอีกปัจจัยในการวางฐานเศรษฐกิจดิจิทัล เนื่องจาก การศึกษาเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การใช้ประโยชน์สูงสุดจากอินเทอร์เน็ต ทั้งในแง่ความเข้าใจเรื่องของ ระบบดิจิทัล การใช้โปรแกรมและแอปพลิเคชันต่างๆ ตลอดจนในแง่การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อเข้าถึงข้อมูล และองค์ความรู้บนโลกออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษาของไทยก็ตกต่ำลงเรื่อยๆ เมื่อเทียบกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจุบันอยู่ในอันดับต่ำกว่าลาวและกัมพูชาเสียอีก นอกจากนี้ ประเทศไทยมีการลงทุนด้าน วิจัยและพัฒนาที่ต่ำมาก แต่ที่สำคัญที่สุด คือ ประเทศไทยยังขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะด้านเทคนิค (Technical Skill) แรงงานของไทยกว่าร้อยละ 50 มีการศึกษาเพียงระดับประถม

ปัจจัยที่สี่

รัฐบาลจำเป็นต้องพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเติบโตของธุรกิจที่ต้องพึ่งพาระบบอินเทอร์เน็ต และต้องสร้างกลไกป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cyber-Crime) ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ที่ผ่านมา เราจะได้ยินข่าวคราวของการโจรกรรมรหัสบัตรเครดิตแล้วนำไปซื้อสินค้าออนไลน์บ่อยมาก รวมทั้งข่าวการเจาะ ข้อมูลเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐหลายครั้งในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา อาทิ เว็บไซต์กระทรวงไอซีที เว็บไซต์ กระทรวงศึกษาธิการ เว็บไซต์สำนักนายกรัฐมนตรี และเว็บไซต์ของหน่วยงานทหาร การขาดมาตรการที่ดีในการ ป้องกันการโจมตีในรูปแบบต่างๆ บนโลกดิจิทัลย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน นักธุรกิจ และผู้บริโภค

ปัจจัยสุดท้าย

รัฐบาลต้องมีแผนดำเนินงานที่ชัดเจน นอกจาก 4 ปัจจัยหลักที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว รัฐบาลจะต้องแสดงแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบดิจิทัล (Digital Development Strategy) ให้ชัดเจน อาทิ แผนการปรับปรุง เทคโนโลยีด้านการสื่อสารในอนาคต โครงการลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อเป็นการบริการสาธารณะ การมีแผนพัฒนาระบบดิจิทัลที่ชัดเจนของรัฐบาลเพื่อรองรับการมุ่งสู่เศรษฐกิจดิจิทัล จะเป็นตัวแปรสำคัญให้ ภาคเอกชนสามารถกำหนดทิศทางการลงทุน และปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีได้

กล่าวโดยสรุป เศรษฐกิจดิจิทัลจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่การพัฒนา เศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทยที่ผ่านมาก็เป็นไปอย่างเชื่องช้า โดยมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดด้านต่าง ๆ การที่ จะทำเรื่องนี้ให้เกิดผลสำเร็จ จำเป็นจะต้องมีแผนงานที่ชัดเจนมากขึ้น

ความคืบหน้าของ Digital Economy

นับจากที่รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 จนถึงปัจจุบันรวมเป็นเวลา 6 เดือนนั้น กระทรวงไอซีที ได้มีการนำนโยบายที่เกี่ยวข้องมาสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีนโยบาย "เศรษฐกิจดิจิทัล" (Digital Economy) ในการผลักดันเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อมุ่งหวังให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ICT เชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ในทุกธุรกิจตั้งแต่ระดับใหญ่ไปจนถึงธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม โดยใช้ระบบดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กร และเครือข่ายระหว่างองค์กร ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะส่งผลทำให้องค์กรสามารถบริหารจัดการกระบวนการแบบสมัยใหม่ และการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการหรือลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา กระทรวงไอซีทีได้ดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล หลายโครงการด้วยกัน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมเพื่อขับเคลื่อน Digital Economy ซึ่งได้มีการจัดทำ ยุทธศาสตร์ครอบคลุม Digital Economy ในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมเสนาต่อคณะกรรมการระดับชาติทันที ที่กฎหมายผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติคือ

1. Hard Infrastructure
2. Soft Infrastructure
3. Service Infrastructure
4. Digital Economy Promotion
5. Digital Society และ Knowledge Resource

ดังนั้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นภายในปีนี้ คือ การจัดตั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้ง จะจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะ 5 ด้านดังกล่าว เพื่อขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล นอกจากนี้ ยังให้หน่วยงาน ในสังกัดทบพวนภารกิจให้สอดคล้องกับนโยบาย Digital Economy และจัดทำ Roadmap การขับเคลื่อน Digital Economy ระยะ 3 ปี รวมทั้งจัดทำโครงการนำร่องที่สามารถดำเนินการได้ทันทีเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าว อาทิ

1. ระบบ Enterprise Resource Planning (ERP)
2. ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)
3. Application Program Interface (API)
4. E-Market Place
5. เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้พิการ
6. อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (บรอดแบนด์)

ตลอดจนจัดทำข้อมูลการบูรณาการโครงข่ายไฟเบอร์ออปติกส์ภาครัฐ เพื่อเตรียมนำเสนอต่อคณะกรรมการ Digital Economy แห่งชาติ ในส่วนของ Hard Infrastructure

นอกจากนี้ยังได้นำเสนอกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) เพื่อจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ และเฉพาะกิจ 5 ด้าน รวมทั้ง พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีไปแล้ว เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2557 ขณะนี้เสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา รวมทั้งได้ดำเนินการแก้ไข/ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 4 ฉบับ และร่างกฎหมายฉบับใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศอีก 4 ฉบับ ซึ่งร่างกฎหมายทั้ง 8 ฉบับดังกล่าว ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว จะส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาต่อไป

สำหรับแนวทางการดำเนินงานในพ.ศ. 2558 นั้น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ กระทรวงไอซีที จะเร่งรัดแผนการดำเนินโครงการความร่วมมือขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีเป้าหมายในการให้บริการโครงข่ายในจุดพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจ Data Center ของภาคเอกชน เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับแรก รวมถึงโครงข่ายสำหรับบริการสาธารณะในจุดที่อยู่ห่างไกล และดำเนินการอื่น ๆ ตามนโยบายที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งดำเนินการตามภารกิจ และกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของโครงสร้างกระทรวงใหม่

ข้อเสนอของภาคเอกชน

นโยบาย Digital Economy ของรัฐบาลได้รับการตอบสนองจากภาคธุรกิจอย่างดี โดยเฉพาะข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายและโครงการ ภาคเอกชนต่างพากันให้กระแสดตอบรับที่ดี อย่างไรก็ตาม ได้มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาล ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ควรรวมโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการใช้โครงข่ายร่วมกัน (Network Sharing)

2. ด้านธุรกิจพาณิชย์และอิเล็กทรอนิกส์

- ต้องสามารถให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ 100 Mbps. ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 95 ภายใน พ.ศ. 2563
- สร้างโครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงแห่งชาติที่ครอบคลุมทั่วประเทศ
- สนับสนุนการสร้าง Gateway หรือเครือข่ายใยแก้ว สำหรับเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไปต่างประเทศ โดยไม่ต้องผ่าน Gateway ของมาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง

3. การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับความต้องการแรงงานด้านไอซีที

- เสนอจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร

4. ภาครัฐบาล

- ปฏิรูประบบและกระบวนการทำงานของราชการ บูรณาการไอทีกับระบบงานให้เข้ากันเป็นระบบดิจิทัล เพื่อใช้เทคโนโลยีได้อย่างที่ต้องการ
- การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงาน
- เร่งทำมาตรการแลกเปลี่ยนข้อมูลและมาตรฐานข้อมูลของรัฐ ให้ทุกหน่วยงานใช้ทำงานร่วมกัน เพื่อลดขั้นตอน ลดความล่าช้า แก้ปัญหางานซ้ำซ้อน และข้อมูลไม่ตรงกัน
- ขับเคลื่อนการตั้งกระทรวงเศรษฐกิจดิจิทัลให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

5. วางยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง (Hub) ด้านดิจิทัลในภูมิภาค

- เพิ่มศักยภาพการสื่อสาร และอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจผ่านอินเทอร์เน็ตที่มีแบนด์วิดสูง เร็ว และคุณภาพดี อีกทั้ง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ และทำให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลาง (Hub) ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแลกเปลี่ยนข้อมูลจำนวนมากภายในประเทศ เชื่อมต่อสู่ประเทศต่างๆ ในอาเซียนและภูมิภาคในอนาคต

ตัวอย่าง Digital Economy ในต่างประเทศ

มาเลเซีย

มาเลเซียริเริ่มนโยบาย Digital Economy ตั้งแต่ ค.ศ. 2012 โดยวางเป้าหมายให้ Digital Economy มีสัดส่วนอย่างน้อยร้อยละ 17 ของ GDP ภายใน ค.ศ. 2020 เพื่อขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกมิติของสังคม เชื่อมโยงมาเลเซียกับสังคมโลกที่มีพลวัตได้อย่างทันทั่วถึงที่ อันนำไปสู่การยกระดับรายได้มวลรวมประชาชาติ (GNI) การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนมาเลเซีย การปรับใช้นโยบาย Digital Economy ของมาเลเซียสะท้อนอยู่ในมาตรการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจเทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT) ที่เรียกว่า “Multimedia Super Corridor (MSC)” ซึ่งให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นักลงทุน โดยนักลงทุนที่ได้สถานะ MSC จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินเป็นระยะเวลา 10 ปี เครื่องจักรหรือเครื่องมือที่นำเข้ามาจากต่างประเทศจะได้รับยกเว้นภาษีศุลกากร และนักลงทุนสามารถจ้างแรงงานต่างชาติที่มีฝีมือได้อย่างไม่จำกัดจำนวน นอกจากนี้ รัฐบาลมาเลเซียได้ปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านเทคโนโลยีการสื่อสารให้ทันสมัย เทียบเท่ามาตรฐานสากล เพื่อรองรับการขยายตัวของ Digital Economy

นอกเหนือจากมาตรการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศและในประเทศเพื่อพัฒนามาเลเซียไปสู่ Digital Economy แล้ว รัฐบาลมาเลเซียยังคำนึงพลวัตของข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในสังคม จึงตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Act 2010 : PDPA) เพื่อป้องกันมิให้ผู้ประกอบการนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคไปแสวงประโยชน์ในทางมิชอบ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงมีเป้าหมายในการควบคุมการเก็บรวบรวม เก็บรักษาและเปิดเผยซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้จากกิจกรรมในเชิง

พาณิชย์ เมื่อพิจารณาเนื้อหาของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะพบว่า กฎหมายฉบับดังกล่าวมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับสากลตาม Guidelines Governing the Protection of Privacy and Trans-border Data Flows of Personal Data ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ที่กำหนดให้การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องชอบด้วยกฎหมาย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล รวมถึงกำหนดให้ผู้เก็บรักษาข้อมูลมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อป้องกันการสูญหายเข้าถึง ทำลายข้อมูล หรือนำข้อมูลไปใช้ในทางมิชอบโดยบุคคลที่สาม

เมื่อมาเลเซียมุ่งมั่นที่จะใช้นโยบาย Digital Economy ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้ความมั่นใจแก่ผู้บริโภค และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับตลาดโลกบน Big Data ที่มีการเคลื่อนย้ายข้อมูลขนาดมหาศาลระหว่างประเทศ ประเทศคู่ค้าตะวันตกไม่สามารถกีดกันผู้ประกอบการมาเลเซียโดยอ้างมาตรฐานการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากลได้ มาเลเซียจึงเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนหนึ่งที่น่าจับตามองในยุค Digital Economy

ตัวอย่างของมณฑล Digital Economy จากต่างประเทศ

<p>Digital Hub Dublin</p> <p>สินค้าหลัก : Digital Content (Games)</p> <p>จุดเด่น : เป็นอันดับหนึ่งของเกมอย่าง Big fish, EA, PopCap และ Zynga, แรเงานักกีฬาจำนวนมาก, มูลค่าตลาดถึง 1.6 พันล้านดอลลาร์</p> <p>บทบาทภาครัฐ : หนุนโดยรัฐบาล</p>	<p>ไทย</p> <p>อุตสาหกรรมหลัก : ?</p> <p>จุดเด่น : ?</p> <p>บทบาทภาครัฐ : ?</p>	<p>Hangzhou</p> <p>สินค้าหลัก : Digital Content (E-commerce)</p> <p>จุดเด่น : เป็นอันดับหนึ่งของจีนใน E-commerce, บริษัทเทคโนโลยีชั้นนำหลายแห่ง</p> <p>มูลค่า : 1.5 ล้านล้าน ดอลลาร์</p> <p>บทบาทภาครัฐ : รัฐบาลท้องถิ่นร่วมใจให้เงินอุดหนุนในการวิจัยและพัฒนา : จำนวนเงินเป็นเงิน 3 พันล้านดอลลาร์</p>
<p>Silicon Wadi</p> <p>สินค้าหลัก : Intellectual Property</p> <p>จุดเด่น : มี Spill-over จากกิจกรรมการวิจัยของกองทัพ</p> <p>บทบาทภาครัฐ : สนับสนุนเงินทุน อัตรากอปรภาษี</p>		<p>Hsinchu</p> <p>สินค้าหลัก : Semiconductor</p> <p>จุดเด่น : แรเงานักกีฬาจำนวนมาก และมีความสัมพันธ์อันดีกับ Silicon Valley</p> <p>บทบาทภาครัฐ : ตั้ง ITRI และตั้ง Hsinchu Science Park</p>
<p>Bangalore</p> <p>สินค้าหลัก : IT Service และ IT Solution</p> <p>จุดเด่น : มีแรงงานด้าน IT จำนวนมาก</p> <p>บทบาทภาครัฐ : นอกจากรัฐบาลกลาง จะไม่ได้ให้การสนับสนุน รัฐบาลท้องถิ่น นักวิชาการโครงการลงทุนของเอกชน เพื่อเชื่อมต่อเมืองขึ้นอีกด้วย</p>	<p>Super Corridor</p> <p>สินค้าหลัก : ICT</p> <p>จุดเด่น : ไม่ประสบความสำเร็จ มูลค่าส่งออกสินค้าต่ำกว่าปีที่ผ่านมาซึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล</p> <p>บทบาทภาครัฐ : รัฐบาลเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้ Tax Break 10 ปี ไม่มีการเซ็นเซอร์อินเทอร์เน็ต</p>	<p>Digital Media City</p> <p>สินค้าหลัก : Digital Media</p> <p>จุดเด่น : ปี 2012 มีส่วนแบ่งตลาดบนออนไลน์ 30% ของตลาดบนออนไลน์โลก</p> <p>บทบาทภาครัฐ : ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ภาครัฐวางภาษี ให้เงินสนับสนุน</p>

ที่มา : OECD

ที่มาของภาพ : หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 6 ธันวาคม 2557

เกาหลีใต้

เกาหลีใต้เป็นประเทศที่เคยฝ่าวิกฤตการณ์เลวร้ายมาหลายต่อหลายครั้ง แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นประเทศผู้นำทางด้านเทคโนโลยีในอันดับต้น ๆ ของโลกประเทศหนึ่ง จนประเทศมหาอำนาจหลาย ๆ ประเทศได้ต่างหันมาให้ความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของกรณีศึกษาหรือจับมือร่วมเป็นคู่ค้าด้วย คำถามก็คือเหตุใดเกาหลีใต้จึงได้ประสบความสำเร็จ ทุกวันนี้ Digital Content ของเกาหลีใต้ นอกจากจะโดดเด่นเรื่อง “Korean Wave” หรือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเกาหลีโจมตีโลก อาทิ อุตสาหกรรมบันเทิง ไม่ว่าจะเป็นด้านละครและเพลงแล้ว เกาหลีใต้ยังได้ปรับตัวไปสู่ความทันสมัยจาก 20 ปีก่อนมาก

จุดเปลี่ยนสำคัญของเกาหลีใต้ คือ วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งใน ค.ศ. 1997 เกาหลีใต้ได้เปลี่ยนจากเดิมที่ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเป็นสินค้าวัฒนธรรม จึงได้ทำอุตสาหกรรม Korean Wave ขึ้นมาเพื่อหารายได้ทดแทนอุตสาหกรรมเดิม และสร้างแบรนด์ประเทศใหม่ โดยประธานาธิบดีปาร์ค กึนเฮ ได้ตั้งกระทรวงใหม่เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อให้เป็นรูปธรรม อาทิ ตั้งกองทุนสร้างภาพยนตร์จากรายได้ร้อยละ 10 ของค่าบัตรเข้าชม และนำเงินดังกล่าวมาสนับสนุนการสร้างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของเกาหลีใต้ คอยดูแลให้ร้านค้ารายโอเคชะระค่าลิขสิทธิ์ให้ค่ายเพลงเพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมเพลง ช่วยทำบทแปลภาพยนตร์และวางแผนการตลาดอย่างจริงจังเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ละครเกาหลีไปฉายในต่างประเทศ ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นตัวอย่างการส่งเสริมของรัฐบาลเกาหลีใต้ที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังวางโครงข่ายโทรคมนาคมความเร็วสูงทั้งประเทศ

ปัจจุบันเกาหลีใต้เป็นผู้นำอันดับหนึ่งของโลกในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT-Information Technology) และสื่อดิจิทัล (Digital Media) จากข้อมูลพบว่าเกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่สุดในโลก (100 MB ต่อวินาที) มีประชากรที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากที่สุดในโลก อาทิ กรุงโซล ร้อยละ 98 และจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศร้อยละ 78 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ของประชากรก็มีการขยายตัวมากที่สุดในโลก ทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้ต้นนโยบายรัฐที่มุ่งพัฒนา โครงสร้างสื่อดิจิทัล เพื่อสร้างโครงสร้างหรือฐานใหม่ให้กับเศรษฐกิจที่กำลังมีอนาคตสดใส ความก้าวหน้าด้านไอทีและสื่อดิจิทัลนี้ถือเป็นพาหนะความเร็วสูงที่พาเกาหลีใต้ให้ทะยานไปข้างหน้าไม่ว่าจะในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือวัฒนธรรม ซึ่งวิสัยทัศน์ที่พุ่งทะยานสู่ออนาคตนั้นนับเป็นรูปแบบหรือโมเดลที่ประเทศไทยน่าติดตาม และนำมาปรับใช้

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยเฉพาะภาคธุรกิจ อาทิ ช่วยให้บริษัทใหญ่ๆ อย่าง Samsung และ LG สามารถพัฒนาเทคโนโลยีที่ล้ำหน้าได้ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีในครัวเรือนและเครื่องใช้ไฟฟ้าทั้งหมดที่เชื่อมต่อระบบออนไลน์ถึงตัวผู้ใช้ สามารถควบคุมทุกอย่างได้แม้ไม่อยู่บ้าน นอกจากนั้น ยังผลักดันให้อุตสาหกรรมเกมออนไลน์ขยายตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยใน ค.ศ. 2013 มียอดส่งออกสูงถึง 1.4 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 58

ปัจจุบันธนาคารทุกแห่งได้เสนอบริการออนไลน์และธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือที่รวดเร็ว ส่วนรัฐบาลก็ได้เพิ่มความสะดวกให้แก่ประชาชนด้วยบริการสาธารณะออนไลน์ต่าง ๆ อาทิ การชำระค่าบริการ การคำนวณและชำระภาษี แถมยังส่งเสริมบริการจากภาครัฐสู่ธุรกิจอีกจำนวนมาก เพื่อสนับสนุนและดึงดูดธุรกิจต่าง ๆ ให้เข้ามาสร้างกลยุทธ์ควบคู่ไปกับนโยบายรัฐ และนอกจากรัฐบาลเกาหลีใต้จะให้การสนับสนุนเรื่องอินเทอร์เน็ตกับกลุ่มคนทำงานแล้ว ยังมีจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตให้กับครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ และแม่บ้านอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อผลักดันให้ประชากรโดยรวมของประเทศสามารถเข้าถึงข่าวสารความรู้อย่างรวดเร็วและเป็นการช่วยกระตุ้นการบริโภคผ่านเทคโนโลยีออนไลน์ภายในประเทศด้วย

นอกจากคอมพิวเตอร์ในบ้านและบนโทรศัพท์มือถือแล้ว สื่อดิจิทัลในเกาหลีใต้ยังได้ขยายตัวไปในพื้นที่สาธารณะด้วย ยกตัวอย่างเช่น “Digital View” ระบบนำทางแบบ “ทัชสกรีน” (Touch-screen) ในรถไฟฟ้าใต้ดิน Digital View นี้มาพร้อมกับฟังก์ชันหลากหลาย อาทิ การช่วยคำนวณเส้นทางที่รวดเร็วที่สุด เพียงป้อนจุดตั้งต้นและปลายทาง ผู้โดยสารก็จะรู้ว่าควรขึ้นรถขบวนใด ณ เวลาใด เปลี่ยนรถที่สถานีไหน จึงจะสะดวกที่สุด แถมยังมีแผนที่ดาวเทียมไว้ให้ค้นหาสถานที่เหมือนใน Google earth ด้วย เพิ่มความแม่นยำในการเดินทางขึ้นไปอีก

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงตัวอย่างของการใช้สื่อดิจิทัลในการพัฒนาธุรกิจ แต่พื้นฐานสำคัญก็คือสื่อดิจิทัลได้เปิดโอกาสให้ผู้คนธรรมดาสามารถสร้างคอนเทนต์หรือผลิตภัณฑ์ขึ้นมาด้วยตนเอง ด้วยต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าสื่อใด ๆ ที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ แถมยังเข้าถึงผู้คนจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับจุลภาคไปถึงมหภาคเลยทีเดียว

กระทรวงการศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของเกาหลีใต้ได้ประกาศว่าใน ค.ศ. 2015 รัฐบาลจะนำคอมพิวเตอร์ Tablet มาใช้แทนตำราเรียนทั้งหมด โดยจะใช้งบประมาณ 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อเปลี่ยนตำราเรียนต่าง ๆ ให้เป็น e-book และสร้างเซิร์ฟเวอร์เพื่อรองรับการศึกษาผ่านระบบ Wi-Fi ในโรงเรียนทั้งหมด โดยรัฐเน้นย้ำว่าให้ใช้ Tablet แปรนดเกาหลีอย่าง Samsung ในส่วนของเทคโนโลยีนั้นรัฐบาลเกาหลีได้มีโครงการ Advanced Technology & Design Korea ที่ขึ้นตรงกับ Presidential Council on Nation Branding และกระทรวงเศรษฐกิจการเรียนรู้ ซึ่งที่ผ่านมาก็มีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของเกาหลีใต้และแปรนดเกาหลีต่าง ๆ ผ่านบทความชั้นดี ส่งผลต่อการรับรู้และความร่วมมือร่วมใจของคนในชาติที่จะช่วยกันพัฒนาและช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเทศในท้ายที่สุด

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ในมุมมองของผู้เขียน Digital economy หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ยืนบนฐานความรู้ อันเป็นผลผลิตจากการค้าเสรีและการปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศในช่วงที่ผ่านมา จากเดิมเป็นยุคที่ขับเคลื่อนด้วยปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติไปสู่การขับเคลื่อนด้วยความรู้และความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วย หรือเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับอารยะประเทศ โดยระบบเศรษฐกิจใหม่จะเน้นเทคโนโลยีกับความรู้ของบุคคลทำให้สามารถผลิตสินค้ามีคุณภาพกว่าระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน โดยมุ่งลดต้นทุนเป็นสำคัญ Digital Economy จะทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าให้แก่ผลผลิตมวลรวมของประเทศ ส่งผลให้ทุกภาคอุตสาหกรรมต้องเร่งปรับแนวทางในการบริหารธุรกิจ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนั้น ประเทศไทยจึงไม่อาจมองข้ามเรื่องนี้ไปได้ มิฉะนั้น ก็จะเปรียบเสมือนกับการตกขบวนรถไฟในยุคโลกาภิวัตน์นั่นเอง เนื่องจาก Digital Economy เป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศ สามารถเปลี่ยนภาคธุรกิจให้มีลูกค้านุ่มใหม่ ๆ รวมทั้งเป็นโอกาสในการขยายการซื้อขายไปยังตลาดต่างประเทศ นโยบาย Digital Economy จึงเปรียบเสมือนประตูที่ช่วยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจเล็งเห็นโอกาสเหล่านี้

ยุทธศาสตร์ Digital Economy จึงถือเป็นเรื่องที่ดีมาก สังเกตได้จากเสียงสะท้อนของภาคเอกชนที่ให้การตอบรับที่ดี หากรัฐบาลผลักดันอย่างจริงจัง ไม่ใช่นำมาใช้เพื่อหวังเป็นเพียงนโยบายที่มุ่งหวังคะแนนนิยมหรือโฆษณาชวนเชื่อเหมือนรัฐบาลยุคเลือกตั้งที่ผ่านมา ๆ มา ซึ่งพบว่ามักจะสรรหาคำสวยงามมาตั้งชื่อนโยบายเพื่อใช้หาเสียง แต่ก็ไม่ได้ดำเนินงานและจัดสรรงบประมาณอย่างจริงจัง การนำแนวคิด Digital Economy ไปใช้จะต้องเน้นไปที่การสร้างมูลค่าเพิ่ม เพราะไม่ใช่ทุกอย่างที่เป็นดิจิทัลจะมีมูลค่าเพิ่มสูง ในขณะที่สินค้าบางอย่างที่ไม่ได้เป็นดิจิทัลกลับสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงได้ เช่น ฮาร์ดดิสก์สินค้าดิจิทัลที่ประเทศไทยส่งออกมากเป็นอันดับ 2 ของโลก แต่มูลค่าเพิ่มที่ได้จากการส่งสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 5 ต่อปี เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ความสำเร็จของ Digital economy นั้น ไม่ได้อยู่ที่การปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มหน่วยงานใหม่ของภาครัฐ ที่ผ่านมามีหลายรัฐบาลได้พยายามดำเนินการปรับเปลี่ยน ยุบ เพิ่มหน่วยงานใหม่ แต่ก็ไม่ได้เกิดผลในทางรูปธรรมแต่อย่างใด ตรงกันข้าม สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ การปรับปรุงกระบวนการของภาครัฐให้เกิดผลจริงจัง ต้องเน้นวัดผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการ และควรเพิ่มคุณภาพของบุคลากรด้านไอที เน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการเพื่อนำไปสู่การสร้างธุรกิจ Digital เนื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จจากการพัฒนา Digital Economy ในต่างประเทศ ส่วนใหญ่เกิดจากความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาควิชาการ การที่ประเทศจะประสบความสำเร็จในการก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจดิจิทัลจะต้องมีโครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคมที่เป็นแกนหลักของชาติ หรือ National Broadband Backbone ที่สามารถสื่อสารข้อมูลขนาดใหญ่ให้ทุกจุดในประเทศได้เชื่อมโยงเข้าถึงได้ มีช่องทางสื่อสารและเชื่อมต่อระหว่างประเทศ หรือ International Gateway เพื่อใช้สำหรับการส่งผ่านข้อมูลเข้าออกประเทศได้หลายเส้นทาง มีศูนย์บริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Data Center เพื่อจัดเก็บข้อมูลทุกประเภท รวมทั้งมีพื้นที่

สามารถให้บริการแก่ประชาชนที่ประสงค์ใช้บริการสืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตลอดจนใช้จัดเก็บข้อมูลทางธุรกิจ ข้อมูลทางการศึกษา ข้อมูลต่าง ๆ ทางการค้าและวางแผนธุรกิจได้ด้วย มีการออกกฎหมายเพื่อรองรับความปลอดภัยของการใช้ข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตมีการกำหนดมาตรฐานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ใช้ในการติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ต

ดังนั้น การที่นโยบายนี้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีเป้าหมายในการพัฒนา และตัวชี้วัดที่ชัดเจน มิเช่นนั้น ก็คงจะไม่ต่างอะไรกับนโยบายอื่นๆ ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นแนวคิดที่ดีในการสร้างมูลค่าเพิ่มเช่นกันอย่าง Knowledge-based Economy หรือ Creative Economy แต่สุดท้ายกลับไม่เห็นผลที่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เนื่องจากเศรษฐกิจที่อาศัยสารสนเทศหรือข้อมูลดิจิทัลนั้น จะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งโครงสร้างและความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ดังนั้น ธุรกิจดิจิทัลคอนเทนต์ของไทยยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญเติบโตอีกมาก แต่รัฐบาลและภาคเอกชนจะต้องเกิดความตระหนักเสียก่อน เมื่อมีความตระหนักแล้ว สิ่งที่จะต้องทำต่อไป คือ ต้องส่งเสริมอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่องยาวนาน มิใช่นำมาใช้เฉพาะในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลนั้นๆ บริหารประเทศ แต่พอมีการเปลี่ยนรัฐบาล นโยบายดังกล่าวก็จะล้มเลิกไป รัฐบาลชุดใหม่ก็จะนำนโยบายใหม่ของตนมาใช้แทน ถ้าจะให้ดี ก็ควรบรรจุเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เพื่อให้การบริหารงานของรัฐบาลใหม่มีความต่อเนื่องจากรัฐบาลก่อน นอกจากนี้ การส่งเสริมจะต้องโปร่งใสและต้องอุดหนุนภาคเอกชนจากผลงานที่แท้จริง ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์ และการประเมินหน่วยงานส่งเสริมจากผลงานที่ไปสู่ตลาดโลกให้ได้ Digital Economy และการประมวล 4 จี จึงเป็นความหวังที่ไม่เฉพาะในแวดวงธุรกิจเท่านั้น หากแต่ยังจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั่วประเทศ เมื่อมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประชาชนได้ครอบคลุมทั่วประเทศ เริ่มตั้งแต่การพัฒนาการศึกษา การสร้างอาชีพ การทำธุรกิจ ไปถึงการเตรียมพร้อมและเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จัดทำโดย

นายอานันท์ เกียรติสารพิภพ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

โทร. 0 2244 2065

โทรสาร 0 2244 2058

บรรณานุกรม

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). ข่าวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงไอซีที แถลงผลงานรอบ 3 เดือน พร้อมแนวทางการดำเนินงานปี 2558. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2558 จาก [\(http://www.mict.go.th/view/1/ธนาชาติ_นุมนนท์\)](http://www.mict.go.th/view/1/ธนาชาติ_นุมนนท์). (20 กันยายน 2557). Digital Economy กับการปฏิรูปประเทศไทย. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://thanachart.org/2014/09/20/>
- โพสต์ทูเดย์. (2 กุมภาพันธ์ 2558). แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 58. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://www.posttoday.com/>
- ปัญญาพล บิณกาญจน์. (6 ธันวาคม 2557). ข้อสังเกตและข้อเสนอนโยบาย Digital Economy. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2558 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1417852326
- ปภาวดี ธนอดมเดช. (13 มกราคม 2558). มาเลเซียกับการคุ้มครองผู้บริโภคในยุค Digital Economy. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ section: ASEAN+, คอลัมน์ “อาเซียน Business Forum, ปีที่ 4 (ฉบับที่ 173). น. 1.
- วันวลิต ชารโทรทอง. (25 กันยายน 2557). “หม่อมอ้อย” กับ “ดิจิทัลอีโคโนมี”. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://www.siamintelligence.com/pridiyathorn-with-digital-economy/>
- เมธา สุวรรณสาร. (8 มกราคม 2558). Digital Economy in Thailand. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <https://itgthailand.wordpress.com/>
- _____ . (8 มกราคม 2558). เศรษฐกิจดิจิทัล คืออะไร?. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <https://itgthailand.wordpress.com/>
- “ศก.สร้างสรรค์” แดนกิมจิบทเรียน “ดิจิทัลอีโคโนมี” เมืองไทย. (15 มกราคม 2558). ประชาชาติธุรกิจ, น. 28, 32.
- เศรษฐพุดมิ สุทธิวาทนฤพุดมิ. (3 พฤศจิกายน 2557). สถาบันอนาคตไทยศึกษาขึ้นนโยบาย Digital Economy ต้องตอบโจทย์การสร้างมูลค่าเพิ่ม. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://isranews.org/isranews-news/item/34111-economy.html>
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (ผู้ดำเนินรายการ). (2557, 2 มกราคม). คิทยกกำลัง 2 : เศรษฐกิจดิจิทัล เคเวฟ เกาหลี [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส.
- อาศิรา พนาราม. (5 กันยายน 2554). ดิจิทัลล้าหน้าสร้างสังคมยุคใหม่แห่งเกาหลีใต้. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2558 จาก http://www.tcdc.or.th/src/16377?sphrase_id=5823283